

Strategia sectorială de cheltuieli CBTM 2021-2023 pe sectorul energetic

A. Contextul de politici și linia de bază a cheltuielilor

A.1. Situația curentă în sectorul energetic

Sectorul energetic este o ramură de bază a economiei naționale și îndeplinește un rol important în implementarea cu succes a programelor de dezvoltare a economiei, precum și în menținerea stabilității sociale. Obiectivul principal al Guvernului ține de asigurarea cu energie calitativă, la prețuri rezonabile, a tuturor consumatorilor din țară, precum și implementarea conceptului de dezvoltare durabilă a economiei naționale. Principalele sectoare ale complexului energetic sunt: sistemul de aprovizionare cu gaze naturale, electroenergetic, termoeenergetic, precum și componenta de sustenabilitate - eficiența energetică și sursele de energie regenerabilă.

Gaze naturale.

În anul 2019 gazele naturale furnizate pe piața din Republica Moldova au fost procurate de la S.A.D. „Gazprom” din Federația Rusă, volumul total de gaze naturale procurat constituind 1057,7 mil. m³. Cea mai mare pondere a consumului de gaze naturale din volumul total procurat a fost înregistrată în sectorul energetic (35,9%), urmat de consumatorii casnici (34,3%), alți agenți economici (25,3%) și instituțiile bugetare (4,5%).

Volumul total de gaze naturale, procurat în anul 2019, comparativ cu anul 2018, s-a micșorat cu 72,0 mil. m³ (-6,4%). Analizând procurările totale pentru o perioadă mai îndelungată de timp, se constată creșteri în anii 2014 și 2016 de 2,1%, o majorare semnificativă, cu 9,3%, în anul 2018, fiind urmată o scădere în 2019.

Energia electrică.

În anul 2019, consumatorilor finali le-a fost livrată o cantitate de 3.594,6 mil. kWh, cu 3,8% mai puțin decât în anul 2018.

În comparație cu anul 2018, în anul trecut de la sursele locale (producători autohtoni), a fost achiziționat un volum de 691,1 milioane kWh, sau cu 11,7% mai puțin. În termeni absoluți, este vorba de o reducere a volumului de energie electrică achiziționat cu 92 milioane kWh.

În același timp, ponderea producătorilor autohtoni de energie electrică în volumul total achiziționat s-a redus cu 1,7 p.p., de la 21,0% în anul 2018 la 19,2% în anul 2019.

Energia termică.

Volumul total de energie termică produsă de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoeenergetic (fără consumul tehnologic și consumul propriu), în anul 2018 (ultimul an pentru care sunt disponibile statistici oficiale agregate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică), a constituit 1979,5 mii Gcal, fiind în creștere cu 94,4 mii Gcal, sau cu 5%, comparativ cu cantitatea de energie termică produsă în anul precedent, iar față de indicatorul respectiv din anul 2016 fiind mai mare cu 13,3 mii Gcal, ceea ce constituie $\approx 0,7$ %.

Deși perioada de funcționare a utilajului pe parcursul sezonului de încălzire în anul 2018 a fost comparativ egală cu indicatorul respectiv revenit anului 2017, majorarea cantității de energie termică produsă a fost condiționată de temperaturile mediului, mai scăzute, înregistrate în anul 2018.

Consumul tehnologic și pierderile efective de energie termică, în anul 2018, au constituit 386,7 mii Gcal, ceea ce reprezintă 19,5% din cantitatea energiei termice intrate în rețeaua termică, în valoare relativă fiind micșorată cu 1,6 p.p., iar în valoare absolută fiind mai mică cu 11,3 mii Gcal față de anul 2017. În anul 2018 a fost livrată energie termică consumatorilor în cantitate de 1592,8 mii Gcal, fiind în creștere cu 105,7 mii Gcal (7,1 %) comparativ cu anul 2017.

Eficiența energetică și sursele de energie regenerabilă.

Documentele naționale de politici în domeniul energetic, precum și cele de planificare și exprimare a viziunii strategice de dezvoltare a complexului, conchid că, în absența resurselor energetice proprii și în condițiile unei dependențe mari de importurile de astfel de resurse, îmbunătățirea eficienței energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă constituie priorități strategice.

Intensitatea energetică în Republica Moldova este foarte ridicată și depășește de peste 3 ori media țările europene, pentru anul 2018 se atestă o diminuare a acestui indicator sintetic de la 0,346 tep/1000 EUR în 2017 la 0,319 tep/1000 EUR în 2018. Indicatorul denotă, în primul rând, o vulnerabilitate a subiecților economiei naționale, prin consumuri de energie mari și ulterior cheltuieli sporite pentru achitarea acestora ceea ce influențează în mod direct aspectele de competitivitate a produselor autohtone pe piața națională și cea internațională. În al doilea rând, diminuarea indicatorului demonstrează o ușoară creștere a eficienței consumului de energie, ceea ce denotă efectivitatea măsurilor și politicilor promovate de către autoritățile naționale. Astfel, în anul 2018 au fost înregistrate economii de energie în valoare de 122,7 ktep (față de ținta anuală stabilită la nivel de 130,1 ktep).

Mai mult de jumătate din consumul final de energie îi revine sectorului rezidențial, care, respectiv, este cel mai vulnerabil față de sursele de asigurare cu energie și fluctuația costurilor acestora, totodată, sectorul contribuie cel mai mult la emisia de gaze cu efect de seră.

Consumul majorat în acest sector denotă o performanță energetică foarte scăzută a fondului imobiliar național, care este unul depășit atât moral cât și fizic. Consumul de energie ridicat în sectorul rezidențial are și un impact social puternic, afectând în special păturile social vulnerabile ale populației, a căror venituri nu permit acoperirea cheltuielilor de asigurare cu cantitatea de energie necesară pentru atingerea normelor sanitare. Acest fenomen poate fi definit ca "sărăcie energetică", având în vedere că în medie, ponderea cheltuielilor pentru încălzire constituie de la 15% până la 50% din cheltuielile totale ale unei gospodării casnice.

La capitolul surselor de energie regenerabilă, merită a fi menționat faptul că Republica Moldova dispune de un potențial vast de resurse regenerabile de energie, inclusiv, biomasa, energia eoliană, solară, geotermală (de potențial redus) și, într-o măsură mai modestă - hidroenergetică. Conform statisticilor oficiale, în anul 2018, ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie constituia 27,46%, fiind asigurat în mare parte de sursele de biomasă utilizate la nivel național, în special în vederea acoperirii necesităților de încălzire. Producerea energiei electrice din surse regenerabile este reprezentată de 61,06 MW instalați la sfârșitul anului 2019, care au asigurat o pondere de 2,59% energie electrică regenerabilă în volumul total de electricitate consumat (valabil pentru anul 2018).

A.2. Provocările majore cu care se confruntă domeniul energetic.

Printre principale provocări majore cu care se confruntă domeniul energetic al Republicii Moldova la momentul actual se pot menționa:

- dependența de importul de resurse energetice și energie electrică;
- capacități de interconectare redusă a sistemului electroenergetic pentru a îndeplini criteriile de siguranță și de a crește capacitatea interfeței cu sistemul electroenergetic al României;
- capacități de interconectare redusă pe sectorul gazelor naturale pentru diversificarea surselor și căilor alternative de aprovizionare a țării cu gaze naturale, ce ar conduce la îmbunătățirea interconectărilor de transport în domeniu;
- eficiența scăzută la producerea și distribuția energiei electrice și termice din cauza instalațiilor și rețelelor învechite;

- capacități insuficiente ale instituțiilor responsabile de elaborarea, promovarea și implementarea politicilor în domeniul energetic în general, și, în special, a celor de eficiență energetică și energie regenerabilă, inclusiv la nivelul administrațiilor publice locale;
- nivel scăzut de implementare a legislației cu incidență în domeniul performanței energetice a clădirilor și eficienței energetice;
- accesul limitat la finanțe în domeniul eficienței energetice și energiei regenerabile în sectorul rezidențial și public;
- nivel scăzut de implementare a proiectelor de eficientizare a producției, transportului, distribuției și consumului de resurse energetice și valorificare a potențialului regenerabil, prin utilizarea insuficientă a instrumentelor financiare de piață, prin promovarea competiției pe aceste segmente de piață (contracte de performanță energetică, contracte ESCO de furnizare a energiei termice, licitarea de capacități regenerabile, etc.);
- promovarea redusă a conceptului de autonomie energetică locală și a proiectelor comunitare de valorificare a potențialului energetic regenerabil;
- lipsa promovării și implementării conceptului de valorificare energetică a deșeurilor;
- promovarea insuficientă a eficienței energetice și a energiei regenerabile în rândul consumatorilor finali, inclusiv prin intermediul instrumentelor de etichetare energetică, certificare a performanței energetice a clădirilor, etc.

A.3. Prioritățile de bază ale sectorului energetic pentru perioada anilor 2021-2023.

- Prioritatea 1. Promovarea politicii în sectorul energetic (Programul de activitate al Guvernului, Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030)
 - *Indicator 1:* Acte normative elaborate/aprobate de transpunere a legislației europene relevante;
 - *Indicator 2:* Balanță energetică pe termen scurt elaborată și aprobată;
 - *Indicator 3:* Rapoarte privind monitorizarea piețelor de energie electrică, gaze naturale, energie termică elaborate
 - *Indicator 4:* Activități de comunicare și creștere a gradului de conștientizare a subiecților economiei naționale cu privire la importanța consumului rațional de energie realizate;
 - *Indicator 5:* Creșterea stabilității și predictibilității sistemului de promovare a surselor de energie regenerabile prin i) desemnarea furnizorului central de energie pe o perioadă lungă și ii) alinierea cadrului normativ și de reglementare la practicile europene;
 - *Indicator 6:* Cadru normativ primar și secundar în domeniul energiei electrice și a gazelor naturale elaborat/ revizuit în corelare cu legislația europeană;
 - *Indicator 7:* Cadru normativ primar în domeniul termoelectric revizuit în corelare cu legislația europeană relevantă
 - *Indicator 8:* Premize pentru dezvoltarea pieței funcționale de gaze naturale și de energie electrică create
- Prioritatea 2. Sporirea securității alimentării cu gaze naturale a țării (Programul de activitate al Guvernului, Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030)
 - *Indicator 1:* Proces de expropriere a terenurilor aferente construcției gazoductului Ungheni-Chișinău implementat
 - *Indicator 2:* Procesul de construcție a gazoductului Ungheni-Chișinău monitorizat
- Prioritatea 3. Sporirea securității alimentării cu energie electrică a țării (Programul de activitate al Guvernului, Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030)
 - *Indicator 1:* Promovarea proiectelor de interconectare a sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu cel al României (construcția stației Back to Back al Vulcănești și construcția).
 - *Indicator 2:* Proces de construcția a LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău și stației Back to Back monitorizat
- Prioritatea 4. Promovarea eficienței energetice și a valorificării surselor de energie regenerabilă. (Programul de activitate al Guvernului, Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030)
 - *Indicator 1:* Proiecte de eficiență energetică implementate din mijloacele bugetului de stat și cu suportul Partenerilor de Dezvoltare;

- *Indicator 2:* Supravegherea pieței în materie de respectare și implementare a politicilor de etichetare a produselor cu impact energetic și proiectare ecologică;
 - *Indicator 3:* Ținte stabilite privind ponderea energiei din surse regenerabile la nivelul anului 2030, precum și a Țintelor intermediare;
 - *Indicator 4:* Program cu privire la implementarea obligației privind renovarea clădirilor autorităților administrației publice centrale de specialitate pentru anii 2020-2022 elaborat și implementat.
- Prioritatea 5. Consolidarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și îmbunătățirea performanței acestora, cu creșterea calității serviciilor oferite consumatorilor finali prin retehnologizare și extindere. (Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030)
- *Indicator 1:* Proiect investițional în modernizarea SACET din mun. Chișinău, implementat în proporție de 100%.
 - *Indicator 2:* Al doilea proiect investițional de modernizare a SACET din mun. Chișinău lansat;
 - *Indicator 3:* Fezabilitatea lansării celui de-al doilea proiect investițional de modernizare a SACET din mun. Bălți justificată și intervenție lansată.

A.4. Analiza finanțării în sectorul energetic.

Începând cu anul 2012, domeniul energetic are o strategie sectorială de cheltuieli separată în cadrul CBTM, care în bugetul de stat este reflectată în programul bugetar „Dezvoltarea sectorului energetic”. Pe parcursul ultimilor 10 ani, finanțarea complexului pentru combustibil și energie din bugetul public național a fluctuat semnificativ, atingând ponderea maximă în PIB de 0,9% în 2005 și ajungând la un minim de doar 0,1% în 2011. În anul 2019 finanțarea complexului pentru combustibil și energie a constituit 0,325% în raport cu PIB-ul prognozat.

În perioada curentă, grație suportului financiar atras din partea Partenerilor de dezvoltare, a fost posibilă mobilizarea unor resurse financiare importante pentru implementarea proiectelor de infrastructură energetică, atât în sistemul electroenergetic, cel de alimentare cu gaze naturale, precum și în reabilitarea și modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică. Astfel, structura cheltuielilor și costurilor suportate în anul 2019 pentru finanțarea Programului „Dezvoltarea sectorului energetic” a fost următoarea:

- 16% - proiecte de infrastructură (inclusiv lucrări și servicii aferente proceselor de lansare a proiectelor);
- 80,7% - proiecte de eficiență energetică și regenerabile (inițiative de dezvoltare durabilă);
- 3,3% - politici și management în energetică.

Valorificarea la zi a resurselor financiare alocate proiectelor de infrastructură aflate în fază activă de implementare este cuantificată, după cum urmează:

- 95% - Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET Chișinău – SA Termoelectrica);
- 96% - Proiectul de modernizare a sistemului termoelectric din mun. Bălți (SACET Bălți - SA CET-Nord);
- 61% - Proiectul de renovare a rețelelor electrice de transport a ÎS „Moldelectrica”.

Impactul priorităților asupra alocării surselor financiare pentru sectorul dat.

În anul 2020 pentru sectorul energetic sunt alocate surse financiare în valoare de **275,280 mil.lei**. Analizînd structura bugetului pe priorități pe termen mediu (2021-2023), se constată că cea mai mare pondere a cheltuielilor este destinată pentru **Prioritatea 4**, după care urmează **Prioritatea 3**.

În acest context, mai jos sunt prezentate sursele financiare repartizate pe priorități.

Repartizarea bugetului pe prioritățile de dezvoltare ale sectorului energetic în perioada 2020-2023

Denumirea priorității	2020		2021		2022		2023	
	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
Prioritatea 1: Promovarea politicii în sectorul energetic	23 085,6	8,3	23 085,6	5,4	23 085,6	2,1	23 085,6	1,9
Prioritatea 2: Sporirea securității alimentării cu gaze naturale a țării	4 500,0	1,6	1 500,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Prioritatea 3: Sporirea securității alimentării cu energie electrică a țării	130 050,0	47,2	191 377,0	44,9	347 785,9	30,9	398 867,4	33,5
Prioritatea 4: Promovarea eficienței energetice și a valorificării surselor de energie regenerabilă	114 500,0	41,6	210 270,1	49,3	753 650,1	67,0	769 150,1	64,6
Prioritatea 5: Consolidarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și îmbunătățirea performanței acestora, cu creșterea calității serviciilor oferite consumatorilor finali prin re tehnologizare și extindere	3 145,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL	275 280,6	100,0	426 232,7	100,0	1 124 521,6	100,0	1 191 103,1	100,0

Analiza instituțională a sectorului energetic.

Ce ține de schimbările instituționale în sectorul energetic, conform articolului 30, aliniatul (8) din Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică a fost reorganizată Agenția pentru Eficiență Energetică prin fuziune (absorbție) cu Fondul pentru Eficiență Energetică (Hotărârea Guvernului nr. 45 din 30.01.2019). Misiunea Agenției pentru Eficiență Energetică este de a implementa politica de stat în domeniul eficienței energetice, inclusiv prin atragerea și gestionarea resurselor financiare în vederea finanțării și promovării proiectelor în domeniul eficienței energetice și al energiei din surse regenerabile.

B. Măsurile de politici din cadrul sectorului energetic

B.1. Măsurile de politici în curs de desfășurare care au acoperire financiară

Tabelul 2: Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care au acoperire financiară (incluse în linia de bază) pe programe/subprograme și pe bugete pe sectorul energetic

mii lei

Indicatorii	Documentul de referință	2019 executat	CBTM 2020-2022			Aprobat buget 2020	CBTM 2021-2023		
			2020	2021	2022		2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Programul 58 „Dezvoltarea sectorului energetic”									
Sub-programul 5801 „Politici și management în sectorul energetic”									
Costul TOTAL		11 625,1	22 825,9	22 825,9	22 825,9	23085,6	23 085,6	23 085,6	23 085,6
dintre care:									
Acțiunea 1: Implementarea politicii statului în domeniul energetic, eficienței energetice și surselor regenerabile de energie (AEE)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr.45/2019; Legea nr.139/2018; Legea nr.10/2010; Legea nr.128/2014; Legea nr.92/2014; Legea nr.151/2014; Legea nr.44/2014;	9 985,5	20 600,2	21 705,9	21 695,9	20 889,9	19 489,9	20 889,9	20 889,9
Acțiunea 2: Elaborarea balanței energetice pe termen scurt (MEI)	Strategia energetică a RM până în anul 2030; Planul de acțiuni pentru crearea sistemului de statistică energetică (HG nr. 141/2014)	49,0	110,0	120,0	130,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Acțiunea 3: Elaborarea și promovarea cadrului normativ în domeniul energetic (conform Legii nr.100/2017 privind actele normative și Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale RM), inclusiv asigurarea participării la evenimentele organizate de instituțiile internaționale în domeniu (MEI)	Strategia energetică a RM până în anul 2030;	251,7	1 000,0	1 000,0	1 000,0	1030,0	501,3	1 393,3	997,3
Acțiunea 4: Elaborarea documentelor normativ – tehnice în domeniul energetic (MEI)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020;	1 338,9	1 115,7	0,0	0,0	1 115,7	600,0	0,0	0,0

	Legea nr.128/2014; Legea nr.139/2018;								
Acțiunea 5: Elaborarea rapoartelor privind monitorizarea piețelor de energie electrică, gaze naturale, energie termică, a cercetărilor analitice privind prognozarea consumului de resurse energetice, a altor lucrări, în conformitate cu prevederile legislației în domeniu (<i>Institutul de Energetică</i>)	Legea nr.107/2016; Legea nr.108/2016; Legea nr.92/2014;	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 544,4	752,4	1 148,4
Acțiunea 6: Elaborarea, cu suportul Biroului Național de Statistică (contract de prestări servicii) a cercetării privind consumul de resurse energetice în gospodăriile casnice din Republica Moldova (prin intermediul Agenției pentru Eficiență Energetică; <i>AEE</i>)	Legea 10/2016 Legea 139/2018 Strategia Energetică a RM până în anul 2030					0,0	900,0	0,0	0,0
Sub-programul 5802 "Rețele și conducte de gaz"									
Costul TOTAL		5 783,1	4 420,0	0,0	0,0	4 500,0	1 500,0	0,0	0,0
dintre care:									
Acțiunea 1: Servicii de expropriere a terenurilor aferente construcției gazoductului Ungheni - Chișinău - Contribuția Guvernului (<i>UCIPE</i>)	Strategia energetică a RM până în anul 2030; Foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030	5 783,1	4 420,0	0,0	0,0	4500,0	1500,0	0,0	0,0
Sub-programul 5803 "Rețele electrice"									
Costul TOTAL		14 923,1	127 738,0	472 614,0	139 706,0	130 050,0	191 377,0	347 785,9	398 867,4
dintre care:									
Acțiunea 1: Reabilitarea rețelilor electrice de transport ale Î.S. Moldelectrica (exproprierea pământurilor necesare pentru construcția rețelilor electrice) (<i>Î.S. Moldelectrica</i>)	Strategia energetică a Republicii Moldova până în a.2030; Foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030	7 845,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Acțiunea 2: Interconectarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu cel al României (construcția stației Back to Back la Vulcănești) (<i>Î.S. Moldelectrica</i>)	Strategia energetică a RM până în anul 2030; Foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030	0,0	110 500,0	454 000,0	119 000,0	112 500,0	168 800,0	325 500,0	376 068,0
Acțiunea 3: Asigurarea implementării Proiectului de dezvoltare a sistemului electroenergetic (pentru construcția LEA 400 kV Vulcănești - Chișinău) (<i>UCIPE</i>)	Acord de grant dintre Guvernul RM și BIRD/AID în vederea realizării Proiectului "Piața energetică transparentă";	6833,1	13 923,0	15 209,0	17 136,0	14 175,0	9 917,0	9 265,9	9 479,4

	Acordurile de Finanțare între RM și AID privind Proiectul de dezvoltarea sistemului electroenergetic								
Acțiunea 4: Contribuția Guvernului pentru implementarea proiectului privind construcția Stației Back-to Back Vulcănești – Chișinău (servicii fiduciare) - (<i>UCIPE</i>)	Strategia energetică a RM până în anul 2030; Ordinul MEI nr.468 din 05.10.2018	245,0	3 315,0	3 405,0	3 570,0	3 375,0	12 660,0	13 020,0	13 320,0
Sub-programul 5804 "Eficiență energetică și surse regenerabile"									
Costul TOTAL		18 000,5	487 274,2	703 448,5	513 424,7	114 500,0	210 270,1	753 650,1	769 150,1
dintre care:									
Acțiunea 1: Implementarea proiectelor în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor de energie regenerabile (SER), inclusiv implementarea proiectelor în domeniul EE și SER prin intermediul schemei de obligații în domeniul eficienței energetice de către Agenția pentru Eficiență Energetică (<i>AEE</i>)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr.45/2019; Legea nr.139/2018; Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030	17 940,8	230 000,0	230 000,0	230 000,0	80 000,0	80 000,0	80 000,0	80 000,0
Acțiunea 2: Supravegherea pieței în vederea inspectării și testării produselor cu impact energetic de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (<i>APCSP</i>)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030	59,7	950,0	950,0	950,0	950,0	950,0	950,0	950,0
Acțiunea 3: Implementarea proiectului "Eficiența Energetică în Republica Moldova" (<i>AEE</i>)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr.45/2019; Legea nr.139/2018; Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030	0,0	156 859,2	458 998,5	268 599,7	22 500,0	126 600,1	672 700,1	688 200,1
Acțiunea 4: Implementarea proiectului "Program Inovational Tehnologii Curate pentru întreprinderile mici și mijlocii și Start-ups"; organizarea evenimentului Eco-energetica, inclusiv contribuția Guvernului. (<i>AEE</i>)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr.45/2019; Legea nr.139/2018;	0,0	13 275,0	13 500,0	13 875,0	11 100,0	0,0	0,0	0,0
Acțiunea 5: Implementarea proiectului "Integrarea Transportului public zero CO2" în	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020;	0,0	86 190,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

rutele interurbane ale Republicii Moldova (<i>AEE</i>)									
Acțiunea 6: Implementarea proiectului "Eficiența Energetică în Republica Moldova" (UCIPE)	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr.45/2019; Legea nr.139/2018;	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 720,0	0,0	0,0
Sub-programul 5805 "Rețele termice"									
Costul TOTAL		43 404,4	1 239,0	0,0	0,0	3 145,0	0,0	0,0	0,0
dintre care:									
Acțiunea 1: Implementarea proiectului de modernizare a sistemului termoelectric din mun. Bălți (<i>CET-Nord</i>)	Acordul de Finanțare dintre RM și BERD, semnat la 30.10.2014 (Legea nr.15 din 20.02.2015); Acordul de Grant dintre RM, S.A. CET-Nord și BERD privind grantul investițional acordat din Fondul E5P, semnat la 01.04.2016 (Legea nr.163 din 07.07.2016); Acord de Grant între RM, S.A. CET-Nord și BERD în vederea acordării grantului investițional din contul Fondului Special al Acționarilor BERD, semnat la 22.01.2019 (Decret nr. 1044 din 21.12.2018)	37 266,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Acțiunea 2: Asigurarea implementării proiectului de modernizare a sistemului de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău (<i>UCIPE</i>)	Legea nr. 148 din 30.07.2015; Acord de finanțare dintre RM și BIRD în vederea realizării Proiectului de îmbunătățire a eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică (Legea nr.148 din 30.07.2015)	6 137,6	1 239,0	0,0	0,0	3 145,0	0,0	0,0	0,0
Total pe sector		93 736,2	643 497,1	1 176 063,0	675 956,6	275 280,6	426 234,7	1 124 522,0	1 191 103,0

B.2. Măsurile politice – în curs de desfășurare care nu au fost reflectate în linia de bază de cheltuieli

Tabelul 3: Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care nu au fost reflectate în limitele de cheltuieli pe programe/subprograme pe sectorul energetic

Ordinea	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea P1P2	Documentul de referință/adoptar e	Perioada de implement are	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2019	CBTM 2020-2022			Aprobat buget 2020	CBTM 2021-2023		
							2020	2021	2022		2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
B.2.1. Măsurile/acțiunile din programele /strategiile naționale – aprobate prin acte legislative/normative													
1.	Elaborarea studiului de fezabilitate MD-RO pentru LEA Bălți – Suceava (Î.S. Moldelectrica)	Sub-programul 5803 "Rețele electrice"	Programul de activitate al Guvernului; Strategia energetică a RM până în anul 2030	2015-2020	24 634,7	16 719,3	0,0	0,0	0,0	7 915,4 (nu au fost aprobate în 2020)	-		
2.	Implementarea proiectului „Eficiența Energetică în Republica Moldova” (AEE)	Sub-programul 5804 "Eficiență energetică și surse regenerabile"	HG nr. 833/2011 cu privire la Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr. 45/2019 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției pentru Eficiență Energetică; Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică	2020-2024	1 515 750,0	-	156 859,2	458 998,5	268 599,7	22 500,0 (aprobate în 2020)	-	309,9	-310,1
3.	Asigurarea implementării proiectului de modernizare a sistemului de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău - II (UCIPE)	Sub-programul 5805 "Rețele termice"	Programul de activitate al Guvernului; Strategia energetică a Republicii Moldova până în a.2030; Legea nr. 148 din 30.07.2015.	2021-2024	1 773 000,0 (100 mil. dolari)	-	-	-	-	-	35 460,0	45 225,0	27 735,0

Ordinea	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea P1P2	Documentul de referință/adoptar e	Perioada de implement are	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2019	CBTM 2020-2022			Aprobat buget 2020	CBTM 2021-2023		
							2020	2021	2022		2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
4.	Implementarea proiectului Program Inovațional Tehnologii Curate pentru întreprinderi mici și mijlocii și Start-ups (granturi oferite de UNIDO prin intermediul AEE)	Sub- programul 5804 ”Eficiență energetică și surse regenerabile ”	Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr. 45/2019 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției pentru Eficiență Energetică; Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică;	2019-2023	2717,0 (150.000 USD)	-	13 275,0	13 500,0	13 875,0	11 100,0	887,0	905,0	925,0
5.	Implementarea proiectului Eficiența Energetică în Republica Moldova (UCIPE)	Sub- programul 5804 ”Eficiență energetică și surse regenerabile ”	HG nr. 833/2011 cu privire la Programul Național pentru Eficiență Energetică 2011-2020; HG nr. 45/2019 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției pentru Eficiență Energetică; Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică	2020-2024	16000,0	-	-	-	-	-	-	4 000,0	4 000,0
Sub-total					3 332 101,7	16 179,3	170134,2	472498,5	282474,7	41515,4	36347,0	50439,9	32349,9
TOTAL					3 332 101,7	16 179,3	170134,2	472498,5	282474,7	41515,4	36347,0	50439,9	32349,9

[illegible]

D.2. Proiecte noi

Tabelul 6: Proiecte noi de investiții capitale pe sectorul energetic

mii lei

Ordinea priorităț ii	Denumirea proiectului	Codul P1P2	Sursa de finanțare	Perioada de implementa re	Costul total de deviz	Estimat			Sold rămas la finele perioadei
						AB+1	AB+2	AB+3	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	/Nu sunt propuneri/		TOTAL						
			1. Resurse generale, inclusiv:						
			<i>Surse interne</i>						
			<i>Suport bugetar</i>						
			<i>Contribuția Guvernului</i>						
			2. Resurse colectate						
			3. Proiecte finanțate din surse externe*						
Total proiecte noi pe sector			TOTAL						
			1. Resurse generale, inclusiv:						
			<i>Surse interne</i>						
			<i>Suport bugetar</i>						
			<i>Contribuția Guvernului</i>						
			2. Resurse colectate						
			3. Proiecte finanțate din surse externe*						

*in cazul finanțării proiectelor din surse externe – de indicat și finanțatorul/donatorul.

E. Propuneri de proiecte/programe de asistență externă pe sectorul energetic

Tabelul 7. Propuneri de proiecte/programe de asistență externă pe sectorul energetic

Denumirea propunerii de proiectul	Sursa potențială de finanțare/ donatorul	Bugetul total estimativ al propunerii de proiect (mii lei)			Perioada estimativă de implementare	Statutul propunerii de proiect	Tipul asistenței
		Total	Sursa externă	Contribuția Guvernului/ beneficiarului			
1	2	3	4	5	6	7	8
”Sistemul termoenergetic al mun.Bălți” faza II (SA”CET-Nord”)	BERD-E5P	375 000,0	Împrumut și Grant	-	2021-2024	1	1
TOTAL per sector	-				-	-	-

Tabelul 8. Formularea propunerii de proiect/program de asistență externă*

Acest tabel se va completa pentru fiecare propunere de proiect/program identificat în tabelul 7, în dependență de disponibilitatea informației.

Numărul proiectului/programului**	
Sectorul	Energetic
Domeniul	
Denumire proiect/program	”Sistemul termoelectric al mun.Bălți(SA”CET-Nord”)” faza II
Statut	În curs de inițiere
Corespunderea proiectului/ programului cu prioritățile de politici sectoriale pe termen mediu	Consolidarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și îmbunătățirea performanței acestora, cu creșterea calității serviciilor oferite consumatorilor finali prin rețehnologizare și extindere
Tangența proiectului/programului cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE	Cap.14 Cooperarea în sectorul energetic Art 76 - 79
Corespunderea proiectului/ programului cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”	Cap.II Calitatea/eficiența generării, transportului și distribuției Cap.III Obiectivele strategice generale pentru anii 2013-2030 1) asigurarea securității aprovizionării cu energie; 2) dezvoltarea piețelor concurențiale și integrarea lor regională și europeană 3) asigurarea durabilității sectorului energetic și combaterea schimbărilor climatice.
Sursa de finanțare (donator/creditor)	BERD-E5P
Beneficiarul primar	SA”CET-Nord”
Beneficiarul secundar	
Implementator	SA”CET-Nord” Experiență – implementarea proiectului ”Sistemul termoelectric al mun.Bălți(SA”CET-Nord”)” , an.2013-2019
Perioada de implementare	2021-2024
Scop	Modernizarea și eficientizarea sistemului termoelectric din mun. Bălți.
Obiective	Restructurarea și modernizarea sistemului termoelectric din municipiul Bălți. Creșterea eficienței energetice prin îmbunătățirea performanțelor și a fiabilității serviciilor prestate precum și optimizarea costurilor de operare a companiei.
Justificarea necesității	<ul style="list-style-type: none"> - promovarea sistemului centralizat de termoficare cu distribuția pe orizontală; - restabilirea serviciului de livrare a apei calde menajere; - utilizarea noilor capacități instalate pe bază de cogenerare pe tot parcursul anului; - asigurarea calității, fiabilității și continuității livrărilor de energie termică către consumatori; - asigurarea rezervei de combustibil în scopul livrării fără întrerupere a energiei termice, conform prevederilor Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, ținând cont de imposibilitatea recepționării, păstrării și utilizării păcurii în calitate de combustibil de rezervă; - stingerea datoriilor istorice acumulate față de furnizorul de gaze naturale, din cauza unei politici tarifare deficitare, în scopul asigurării continue a modernizării și implementării unor noi proiecte pilot în timp util
Rezultate scontate	
	<i>Debursări (mii lei)</i>

Bugetul total estimat, (mii lei) <i>inclusiv:</i> - <i>asistență externă, dintre care investiții capitale;</i> - <i>contribuția Guvernului, dintre care investiții capitale.</i>	2021 75 000,0	2022 168 750,0	2023 93 750,0
Tipul de asistență externă	<i>Financiară: - grant; - împrumut.</i>		
Componente (descriere succintă, buget per componentă)	<p>1. Instalarea Punctelor Termice Individuale și schimbarea rețelelor termice cu țevi moderne preizolate. Beneficii – restabilirea sistemului de livrare a apei calde menajere, implementarea sistemului de distribuție pe orizontală, asigurarea confortului termic al consumatorului și individualizarea consumului de energie termică.</p> <p>2. Implementarea sistemului SCADA. Beneficii - optimizarea costurilor operaționale, control și monitorizare centralizată sau la distanță, diagnosticare rapidă a alarmelor și a avariilor, creșterea duratei de exploatare a utilajelor și echipamentelor, flexibilitate în dezvoltarea ulterioară a sistemului, reducerea pierderilor de energie termică.</p> <p>3. Construcția unei stații de comprimare a gazelor naturale. Beneficii - stocarea combustibilului primar (gaze naturale) în scopul asigurării fiabilității SACET cu combustibil de rezervă în cazul situației de criză privind livrarea gazelor naturale.</p> <p>4. Refinanțarea datoriilor istorice față de furnizorul de gaze naturale. Beneficii - minimalizarea impactului negativ asupra fiabilității întreprinderii prin implementarea planurilor investiționale și modernizarea SACET în timp util.</p>		
Activități planificate (succint)	<p>Elaborarea studiului de fezabilitate</p> <p>Atragerea surselor de finanțare</p> <p>Implementarea proiectului</p>		
Impact	<p>Impact social – îmbunătățirea calității vieții a cetățenilor din mun.Bălți</p> <p>Impact asupra mediului – prevenirea și minimizarea impactului negativ asupra mediului prin refuzul complet de păstrare și utilizare a păcurii</p> <p>Impact economic – independență economică a întreprinderii față de furnizorul de gaze naturale și creșterea rentabilității</p> <p>Impactul tehnologic – introducerea tehnologiilor moderne și performante care creează avantaje de modernizare ulterioară continuă</p>		
Sustenabilitatea proiectului/programului			
Condiționalități	Datorii istorice față de furnizorul de gaze naturale.		
Altă informație relevantă			
Date de contact			

Activități finanțate din împrumuturi recreditate (nu se includ în cheltuielile bugetului)

Indicatorii	Documentul de referință	2019 executat	CBTM 2020-2022			Aprobat buget 2020	CBTM 2021-2023		
			2020	2021	2022		2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Programul 58 „Dezvoltarea sectorului energetic”									
Sub-programul 5803 ” Rețele electrice”									
Acordarea împrumuturilor recreditate pentru reabilitarea rețelelor electrice de transport ale Î.S. Moldelectrica (Î.S. Moldelectrica)	Strategia energetică a Republicii Moldova până în a.2030; Foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030	[-101 894,5]	[-233 622,4]	-	-	[-233 622,4]	-	-	-
Interconectarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu cel al României - construcția Stației Back to Back la Vulcănești (Î.S. Moldelectrica)	Programul de activitate al Guvernului; Strategia energetică a RM până în anul 2030; Foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030	-	[-700 000,0]	[-1 000 000,0]	[-1 500 000,0]	[-20 000,0]	[-316 500,0]	[-651 300,0]	[-1 198 260,0]
Acordarea împrumuturilor recreditate pentru proiectul de dezvoltare a sistemului electroenergetic (UCIPE)	Programul de activitate al Guvernului; Strategia energetică a RM până în a. 2030; Foile de parcurs în domeniul energetic pentru perioada 2015-2030		[-143 650,0]	[-442 650,0]	[-464 100,0]	[-337 950,0]	[-162 938,7]	[-328 206,9]	[-338 792,3]
Sub-programul 5805 ”Rețele termice”									
Acordarea împrumuturilor recreditate pentru proiectul de modernizare a sistemului de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău (UCIPE)	Programul de activitate al Guvernului; Strategia energetică a Republicii Moldova până în a.2030; Legea nr. 148 din 30.07.2015.	[-83 696,4]	[-15 930,0]	-	-	[-5 0967,4]			
Acordarea împrumuturilor recreditate pentru proiectul de modernizare a sistemului de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău-II (UCIPE)	Programul de activitate al Guvernului; Strategia energetică a Republicii Moldova până în a.2030; Legea nr. 148 din 30.07.2015.						[-496 440,0]	[-678 375,0]	[-342 065,0]
Acordarea împrumuturilor recreditate pentru proiectul ”Sistemul termoelectric al mun.Bălți” faza II (SA”CET-Nord”)	Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030; Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030						[-75 000,0]	[-168 750,0]	[-93 750,0]